

**UNIWERSYTET
WSB MERITO
CHORZÓW KATOWICE**

Chorzów, dnia 7 lipca 2025 r.

Dr hab. Piotr Mamet, prof. UWSB Merito w Poznaniu
Uniwersytet WSB Merito w Poznaniu
Wydział Zamiejscowy w Chorzowie
ul. Sportowa 29
41-506 Chorzów
ORCID: 000-0002-8776-4163

Recenzja rozprawy doktorskiej
Pana magistra Sebastiana Jana Dunata
pod tytułem ACADEMIC LANGUAGE FUNCTIONS
IN CONFERENCE ABSTRACTS: CORPUS ANALYSIS
OF ACEDOMIC LANGUAGE FUNCTIONS
napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Andrzeja Łydy
Uniwersytet Śląski
Wydział Humanistyczny
Instytut Językoznawstwa

Recenzowana rozprawa liczy 203 numerowane strony i obejmuje: stronę tytułową, Oświadczenie autora pracy wraz z wykazem słów kluczowych, Spis treści, Wstęp, cztery Rozdziały, Omówienie, Konkluzje, Bibliografię oraz streszczenie w języku polskim.

Ocena rozprawy pod względem merytorycznym

W pierwszym akapicie pracy Autor, powołując się na liczne badania, stwierdza, że abstrakt pełni funkcję retoryczną polegającą na zachęceniu czytelnika do zapoznania się z całością tekstu. To samo można powiedzieć o Wstępie do rozprawy, w którym Autor, z dużą znajomością zagadnienia, omawia stan badań nad tym gatunkiem.

Niestety, oprócz słów pochwały, trzeba sformułować kilka zastrzeżeń w stosunku do tej części. Po pierwsze, wydaje się, że tak szczegółowe rozważania

należałoby umieścić w Rozdziale pierwszym lub drugim, które zawierają spory wykład na temat dyskursu akademickiego i badanego gatunku. Po drugie, tytuł pracy wskazuje na badania korpusowe, a Wstęp sygnalizuje badania w obszarze *język a płeć* jako wiodący parametr analizy [s.11]. Można zatem domagać się krótkiego odniesienia do tych zagadnień. Po trzecie i najważniejsze, nie wskazano we Wstępie celów badawczych zmuszając czytelnika do ich poszukiwania w dalszej części rozprawy.

Rozdział I opatrzony jest nieco dziwnym tytułem: *Theoretical background* czyli podstawy teoretyczne. Skoro tak, to dlaczego Rozdział 2, także mający charakter teoretyczny posiada dość konkretny tytuł. Cały Rozdział I wywołuje mieszane wrażenia. Z jednej strony dowodzi odczytania Autora w przedmiotowej literaturze, z drugiej zaś strony razi skrótowością oraz kompozycyjnym chaosem.

Sporą część Rozdziału zajmuje omówienie zagadnień związanych z dyskursem akademickim. Ten fragment cechuje brak uporządkowania i elementów pasujących analizę we właściwym miejscu. Trudno zrozumieć, dlaczego Rozdział nie rozpoczął od definicji języka akademickiego, metod jego badań, cech dystynktywnych i funkcji. Omówienie tych ostatnich pojawia się dopiero na końcu.

Znany Panu Magistrowi Dunatowi John Swales jest twórcą koncepcji wspólnoty dyskursu [*discourse community*]. Szkoda, że Autor nie skorzystał z tej koncepcji, która pozwoliłaby zaklasyfikować autorów i czytelników abstraktów w obrębie takiej wspólnoty oraz umieścić badany gatunek i jego leksykę w obrębie celów komunikacyjnych akademickiej wspólnoty dyskursu.

Kanonem badań języków specjalistycznych jest analiza rejestru i gatunku. W swojej pracy Autor analizuje rejestr, czy też jego wybrane elementy. Byłoby dobrym posunięciem umieszczenie takiej analizy w spektrum metod badań wspomnianych powyżej.

Biorąc pod uwagę zawarte w rozprawie badanie leksyki można też uznać, że dość obszerne omówienie struktury gatunkowej abstraktu nie jest zabiegiem niezbędnym, ponieważ Autor nie analizuje tego aspektu. Szkoda, gdyż takie badanie wniosłoby dodatkową wartość do rozprawy, zwiększając jej atrakcyjność.

Dziwić może umieszczenie problematyki języka akademickiego i jego funkcji na końcu Rozdziału. Są to przecież zagadnienia nadrzędne, stanowiące podstawę do problematyki gatunku, czyli abstraktu, o której Autor pisze wcześniej.

Trudno jednoznacznie określić przydatność i ewentualne miejsce w rozprawie fragmentu dotyczącego badań korpusowych. Tytuł pracy plasuje ją w obrębie takich badań. Z drugiej jednak strony jest to praca, która (podobnie jak wiele innych badań lingwistycznych) analizuje konkretny problem w oparciu o reprezentatywny korpus tekstów, który wystarczy rzetelnie opisać na początku części badawczej. Sama w sobie część dotycząca badań korpusowych dowodzi wiedzy Autora. Brak jednak wynikającej z niej przesłanki dla badań zawartych w dalszej części, natomiast część dotycząca *computational linguistics* jest po prostu uboga.

O wiele gorzej przedstawia się fragment Rozdziału I dotyczący problematyki *język a płeć* [*gender studies*]. Nie wiadomo dlaczego Autor uznał to zagadnienie za podrzędne w stosunku do badań korpusowych, na co wskazuje punktacja. Ponadto, jeżeli *gender studies* mają stanowić wiodący parametr analizy, to zawartość wywodu obejmującego zaledwie 3 strony jest co najmniej lakoniczna.

Rozdział II, w przeciwieństwie do poprzedniego, ma dość jednorodny charakter i stanowi dość dobry i oparty na rzetelnej wiedzy przegląd badań nad abstraktem. Rozdział ten stanowi niezłą podstawę do wypracowania modelu badawczego.

Oceniając część teoretyczną rozprawy stwierdzić należy, że dowodzi ona odczytania Autora w stosownej literaturze. Z drugiej strony razi niekonsekwencją kompozycyjną. Omówienie abstraktu jako gatunku można było umieścić w jednym rozdziale i stworzyć osobny, obszerniejszy dotyczący *gender studies*. Wydaje się przy tym, że zagadnienia badań korpusowych i *computational linguistics* należałoby umieścić na początku części badawczej omawiając zastosowane techniki i metody.

Jak już wspomniano omawiając zagadnienia teoretyczne nierówno rozłożono akcenty, np. zbędne jest omawianie struktury gatunkowej, natomiast bardzo ubogo potraktowano problem różnic w języku kobiet i mężczyzn.

Rozpoczynający część badawczą rozprawy Rozdział III stanowi o wiele lepszą jakość niż poprzednie dwa. Czytelnik otrzymuje tutaj wyczerpującą i uporządkowaną informację na temat badanego korpusu, sposobu jego gromadzenia, celów i metod badania oraz jasno postawione hipotezy badawcze. Dostrzegalna jest także doskonała wiedza Autora związana z doborem i możliwościami informatycznych narzędzi badania korpusów tekstów.

Wątpliwości może budzić przedstawiony na stronie 63 wykaz kategorii badawczych. Sama ich liczba [8] stanowi wyzwanie, ponadto, nie jest rzeczą pewną

czy wszystkie podane kategorie są niezbędne w analizie. Na przykład, przyjęcie jako kryterium autorki lub autora abstraktu, będącego lub nie native speakerem kategoria [2] nie jest chyba niezbędne. Język angielski stanowi *lingua franca* współczesnej nauki i przygotowanie prawidłowego tekstu w tym języku nie jest wielkim problemem. Dodatkowo, wspomniana kategoria generuje podział na kobiety i mężczyzn w ogóle [kategorie 3,4] oraz kobiety i mężczyzn w obrębie dyscyplin [kategorie 6,7,8].

Zebranie w jeden korpus tekstów z trzech dyscyplin jest pomysłem ciekawym, ale równie i karkołomnym jak poprzedni. Skąd bowiem wiadomo, że różne dyscypliny nie narzucają różnych wyborów funkcjonalnych?

Można postawić tezę, że badania można było ograniczyć do jednej dyscypliny, może w oparciu o większą liczbę tekstów, a także zmniejszyć liczbę kategorii. Pamiętać należy, że analiza różnic w języku kobiet i mężczyzn ma być motywem wiodącym w pracy.

Rozdział IV jest rozdziałem badawczym. Składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza z nich to staranna analiza korpusu tekstów według frekwencji części mowy. Druga część to omówienie przykładów funkcji języka akademickiego. Zawarta w poprzednim akapicie uwaga nie zmienia faktu, że Pan mgr Dunat posiada umiejętność badania dużych korpusów tekstów i sprawnego posługiwania stosownymi narzędziami informatycznymi.

Porównanie abstraktów pochodzących z trzech różnych dyscyplin naukowych to ciekawy pomysł, aczkolwiek zastanawia nierówna liczba tekstów w obrębie każdej z nich. Autor doskonale radzi sobie z analizą korpusu obejmującą dużą liczbę rozmaitych kryteriów i znakomicie porządkuje taki korpus. Z całą pewnością porównanie użycia rzeczowników przez kobiety, będące native speakerami, a piszące teksty w dziedzinie nauk humanistycznych z użyciem rzeczowników przez mężczyzn, nie będących native speakerami, a piszącymi teksty w dziedzinie biologii, jest samo w sobie ciekawe. Produktem ubocznym takiej analizy jest podstawa do algorytmu, który może wykorzystać sztuczna inteligencja. Wydaje się jednak, że ta imponująca, ale i przytłaczająca liczba danych, nie do końca koresponduje z myślą przewodnią rozprawy obejmującą funkcje języka akademickiego.

Temu ostatniemu zagadnieniu poświęcona jest druga część Rozdziału IV, zawarta w punktach 4.8 i 4.9. Liczy ona 43 strony, co stanowi około 21 % objętości pracy. Ponadto, Autor zapowiada w tytule punktu 4.8 omówienie przykładów funkcji.

Trudno zatem oprzeć się poczuciu niedosytu, tym bardziej, że sama analiza funkcji jest ciekawa i wsparta interesującymi i dobrze dobranymi przykładami. Z całą pewnością omawiany fragment stanowi najciekawszą część recenzowanej rozprawy i realizuje jej myśl przewodnią.

Szkoda, że w części badawczej rozprawy zabrakło analizy struktury całego tekstu. Znana Panu mgr Sebastianowi Dunatowi koncepcja Johna Swalesa [CARS] omawiająca strukturę wstępów do artykułów naukowych stanowi gotowe narzędzie analityczne. Można wygłosić pogląd, że struktura tekstu realizuje, w sposób całościowy jego funkcję. Nawet pojedyncze elementy struktury CARS realizują konkretne funkcje tekstu. Szkoda, że Autor nie pomyślał o wzbogaceniu, niezbyt przecież obszernej, części badawczej o model CARS. Stanowiłoby to istotny element zwiększający wartość badań.

Ostatnie dwa rozdziały stanowią podsumowanie pracy: Discussion [str. 167-174] oraz Conclusions [str. 175 – 175]. Należy uznać, że ich zawartość potwierdza umiejętność Autora do dokonania rzetelnej syntezy i odniesienia się do hipotez badawczych. Zawarte na stronach 173-174 odniesienie do literatury przedmiotu mogło znaleźć się wcześniej, w części teoretycznej rozprawy. Omawiane rozdziały powinny zaś ograniczać się do zestawienia wyników badań Autora ze stanem badań przedstawionym w literaturze.

Ocena rozprawy pod względem formalnym

Praca doktorska Pana mgr Sebastiana Dunata reprezentuje należyty poziom formalny. Przypisy i Bibliografia zgodne są z zasadami piśmiennictwa akademickiego, a poziom językowy jest należyty. Autor zatroszczył się o sporządzenie wykazu skrótów, tabel i wykresów. Tabele i wykresy wykonane są w sposób staranny i czytelny. Edycja tekstu nie stanowi trudności w odbiorze pracy.

Podsumowanie i ocena końcowa

Recenzowana rozprawa posiada szereg wad obniżających jej wartość. Należą do nich słabo zorganizowana część teoretyczna oraz nierównomierne rozłożenie ilościowe i jakościowe istotnych treści. Należy do nich symboliczne jedynie omówienie zagadnienia *język a płeć*.

Mocną stroną pracy jest jej część badawcza. Ukazuje ona Autora jako badacza znakomicie dobierającego i analizującego duże korpusy tekstów i umiejętnie wykorzystującego narzędzia informatyczne. Ponownie jednak należy odnotować nierównomierne rozłożenie akcentów i dość krótką, choć znakomicie zrealizowaną, część dotyczącą funkcji języka akademickiego. Autor niepotrzebnie pomniejszył wartość pracy pomijając analizę struktury analizowanego gatunku. Notabene te zagadnienia są omówione w części teoretycznej.

Pomimo wskazanych wad rozprawa ukazuje Pana mgr Sebastiana Dunata jako badacza, który posiada znakomitą wiedzę przedmiotową, co potwierdza także obszerna bibliografia. Ponadto, Autor potrafi postawić nowatorskie i ciekawe hipotezy badawcze. Nowatorstwo potwierdza zestawienie badań z literaturą przedmiotu wskazaną w rozprawie. Pomimo trudności w organizacji wywodu, Doktorant potrafi przedstawić relewantne zagadnienia teoretyczne i dokonać rzetelnej analizy.

Można zatem stwierdzić, że zastosowany model badawczy oraz przeprowadzone badania stanowią oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Rozprawa doktorska Pana mgr Sebastiana Jana Dunata prezentuje jego ogólną wiedzę teoretyczną w dyscyplinie oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej spełniając wymagania ustawowe wskazane poniżej.

Konkludując stwierdzam, że praca doktorska Pana mgr Sebastiana Jana Dunata spełnia warunki art. 187. p. 1—2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 roku, oceniam rozprawę pozytywnie i wnioskuję o dopuszczenie Kandydata do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

